

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 29.2.2012
COM(2012) 79 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o evropském inovačním partnerství „Produktivita a udržitelnost zemědělství“

1. ÚVOD

Komise ve své strategii Evropa 2020¹ zdůrazňuje úlohu výzkumu a inovací jako klíčových prvků při přípravě Evropské unie na budoucí výzvy. Pokyny pro „Budoucnost SZP do roku 2020“² upozorňují na skutečnost, že inovace jsou nezbytnou součástí přípravy zemědělství EU na budoucnost. „Rozpočet – Evropa 2020“³ vyčleňuje 4,5 miliardy EUR na výzkum a inovace v oblasti bezpečnosti potravin, biohospodářství a udržitelného zemědělství.

Tato ústřední úloha výzkumu a inovací je dále rozpracována ve stěžejní iniciativě strategie Evropa 2020 s názvem „Unie inovací“⁴, jež zavádí koncept evropského inovačního partnerství (EIP) jako nového způsobu na podpory inovací. Bylo zahájeno pilotní EIP v oblasti aktivního a zdravého stárnutí. Dále byly provedeny přípravné práce pro vypracování EIP v oblasti „surovin“, „hospodárného využívání vody v Evropě“ a „zemědělství“. EIP mají za úkol překlenout prostor mezi oblastí vědy a uplatňováním inovačních přístupů v praxi. Rada zdůraznila nutnost, aby EIP měla jasné zaměření, a také význam zapojení členského státu a účinné racionalizace stávajících nástrojů.

Toto sdělení předkládá koncept EIP v oblasti zemědělské produktivity a udržitelnosti uvedené ve sdělení „Unie inovací“. EIP je založeno na strategických orientacích sdělení „Evropa 2020“ a „Budoucnost SZP do roku 2020“. Vychází z konzultací zúčastněných stran a bere si poučení z pilotního EIP v oblasti aktivního a zdravého stárnutí, včetně vypracování strategického plánu provádění, a rovněž z diskusí v Radě a potřeb a nápadů vyjádřených zúčastněnými stranami.

2. SPOLEČENSKÉ VÝZVY

Očekává se, že celosvětová poptávka po potravinách vzroste v roce 2050 o 70 % (FAO). Dramatický růst celosvětové poptávky po potravinách bude provázet prudký růst poptávky po krmivech, vlákněných surovinách, biomase a biologických materiálech. To nutně vyvolá reakci v dodávkách od zemědělství Unie, které patří na celosvětových zemědělských trzích k největším dodavatelům. Na zemědělství Unie připadá 18 % celosvětového vývozu potravin v celkové hodnotě 76 miliard EUR. V hodnotách výroby připadá na zemědělství Unie v rámci OECD více než 40 % celkové výroby potravin. Vzhledem ke značným rozdílům v hospodářském a technologickém vývoji zemědělských odvětví se samozřejmě na výrobě potravin v Unii podílejí jednotlivé členské státy a regiony v různé míře.

V posledních desetiletích dosahovalo zemědělství značného růstu produktivity, i když se v rozvinutých zemích tento trend v posledních letech zpomalil. Tohoto růstu produktivity bylo dosaženo částečně na úkor přírodních zdrojů a životního prostředí. 45 % evropské půdy má problémy s kvalitou, což prokazují nízké obsahy organických látek, a téměř jedna čtvrtina trpí mírnou až vysokou erozí. Došlo k narušení nebo dokonce k zániku cenných ekosystémů a ve spojení s nimi také cenných ekosystémových služeb. Za poslední dvě desetiletí došlo k úbytku polního ptactva o 20 až 25 % a lučních motýlů o 70 % a zároveň k vážnému ohrožení opylovačů, jako jsou včely. Přibližně 40 % zemědělské půdy je vystaveno nebezpečí

¹ KOM(2010) 2020.

² KOM(2010) 672.

³ KOM(2011) 500.

⁴ KOM(2010) 546.

znečištění dusičnany, což ohrožuje vodní zdroje. Na zemědělství navíc připadá 9 % emisí skleníkových plynů v Unii.

V zemědělství a lesním hospodářství bylo dosaženo značného pokroku v úsilí o uvedení produkce do souladu s potřebou spravovat přírodní zdroje udržitelným způsobem a chránit životní potřebí. Očekávaný růst zemědělské produkce v důsledku stoupající celosvětové poptávky může ovšem tento kladný vývoj zmařit. Bude-li tento růst zajišťován stávajícími přístupy, povede to ve svém důsledku k dalšímu poškozování přírodních zdrojů a životního prostředí.

Tyto jevy nejsou omezeny na technologicky nejvyspělejší části zemědělství Unie. Evropa disponuje obrovskými možnostmi v oblastech, pro které jsou příznačná malá a tradiční zemědělská hospodářství. Pokud budou ovšem tato hospodářství sledovat zavedená schémata rozvoje, vzniknou stávajícím, často velmi bohatým stanovištím, biologické rozmanitosti, funkčnosti půdy a vodním zdrojům značné ekologické škody.

K vytvoření konkurenceschopné a udržitelné produkce potravin, krmiv, vláknenných surovin, biomasy a biologických materiálů je nutný přechod na jinou cestu růstu. Pro zajištění tohoto cíle je nutno, aby účinnost v zásobování provázelo snížení obrovských ztrát, ke kterým dochází po sklizni. Stejně tak je nutno, aby tato produkce zahrnovala přizpůsobení se změně klimatu, rozumné využívání biologické rozmanitosti a obnovu ekosystémů a ekosystémových služeb. Musí vycházet ze zvláštností každého území a možností, které nabízí genetická rozmanitost, abychom spojili naši bohatou genetickou základnu s rozmanitými, novými i starými zemědělskými postupy a zajistili lepší rozdělování a využívání našich omezených zdrojů. Potravinové řetězce jsou rozmanité a je nutno brát ohled na jejich zvláštnosti. K „dlouhým“ zásobovacím řetězcům patří aspekty jako uchování a skladování, zatímco u „krátkých“ zásobovacích řetězců je kladen důraz na místní zajištění potravin a zvláštní kvalitativní vlastnosti. Ve středu zájmu musí být za všech okolností spotřebitelé, aby se produkce zaměřila na zdravé, vysoce kvalitní potraviny vyráběné udržitelným způsobem.

Ke zvýšení produkce musí docházet zároveň s dosažením lepší hospodářské životaschopnosti prvovýrobců, kteří v minulém desetiletí trpěli snižujícím se podílem přidané hodnoty v potravinovém řetězci. Bez vyšší ziskovosti zemědělských podniků se ekologická udržitelnost stane ještě problematičtější.

Větší a udržitelné zemědělské produkce nelze dosáhnout bez významného úsilí v oblasti výzkumu a inovací, a to na všech úrovních. Výzkumní pracovníci a zúčastněné strany opakovaně zdůrazňují nedostatečné propojení mezi dosahovanými výsledky ve výzkumu a uplatňováním inovativních přístupů v zemědělské praxi. Trvá příliš dlouho, než se nové přístupy dostanou do praxe, a vědecká obec není dostatečně obeznámena s potřebami zemědělské praxe. Důležité inovace se tak nezavádějí do praxe v potřebném rozsahu a příslušným oblastem výzkumu se ne vždy dostává zájmu, jaký by potřebovaly.

Vyšší produktivita a konkurenceschopnost zemědělství vyžadují především účinnější využívání zdrojů, aby produkce probíhala s menší spotřebou vody, energií, hnojiv (zejména fosforu a dusíku) a pesticidů. Vyžadují rovněž větší využívání obnovitelných zdrojů energie a snižování odpadu, a to v souladu se směry stanovenými ve sdělení „Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje“⁵. Udržitelný rozvoj vyžaduje, aby nedocházelo v takové míře ke znečišťování v zájmu ochrany kvality vody, funkčnosti půdy, zachování biologické

⁵ KOM(2011) 571 v konečném znění.

rozmanitosti a ekosystémových služeb a snížení emisí skleníkových plynů. Řešení musí přesahovat hranice jednotlivých zemědělských podniků a zahrnovat širší zeměpisné souvislosti, např. lesní hospodářství a přírodní rezervace. Důležitý potenciál rozvoje představují vhodné technologie, informační a komunikační technologie, družicový navigační systém a nové nástroje řízení. Pro rozvoj potřebných dovedností má zásadní význam vzdělávání a odborná příprava. Posílení postavení zemědělce v zásobovacím řetězci vyžaduje inovativní přístupy, které zlepšují transparentnost, informovanost a kapacity řízení a poskytují nové jakostní produkty.

Udržitelná produkce musí zahrnovat nahrazování surovin na vstupu a na výstupu založené na inteligentním využívání a recyklování biomasy a biorafinérií. Musí rovněž snížit ztráty, ke kterým dochází po sklizni. To platí pro celý zásobovací řetězec od prvovýrobců až po spotřebitele. Spotřebitelé mohou mírnit tlaky na zvýšení prvovýroby změnou vzorců spotřeby. Vzdělávání a odborná příprava nabízejí velké možnosti pro zlepšení výživy, zdravé způsoby života a omezení plýtvání potravinami. Ke zvýšení transparentnosti, důvěry a informovanosti by přispělo zavedení kritérií udržitelnosti v klíčových bodech zásobovacího řetězce.

3. PODPORA KONKURENCESCHOPNÉHO A UDRŽITELNÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ UNIE

Evropské inovační partnerství je zaměřeno na podporu konkurenceschopného a udržitelného zemědělství a lesního hospodářství, které dosahuje lepších výsledků menšími prostředky a působí v souladu se životním prostředím. Partnerství přispěje k vytvoření konkurenceschopného primárního odvětví, které zabezpečí celkovou dostupnost potravin, rozmanitost produktů a výroby, dlouhodobé zásobování různými surovinami pro potravinářské a nepotravinářské využití a také lepší rozdělování přidané hodnoty v rámci potravinového řetězce.

Aby zvýšení zemědělské produktivity a výstupů mohlo mít trvalý charakter, je nutno hospodařit s přírodními zdroji správně v souladu s požadavky na ochranu životního prostředí. Velký význam bude mít půda, protože se jedná o prostředek, u kterého bude možno sledovat, zda vývoj směrem k udržitelnějším způsobům produkce probíhá či neprobíhá úspěšně. Půda je základním zdrojem zemědělské produkce. Využívání půdy se různě navzájem ovlivňuje s množstvím a kvalitou vody, biologickou rozmanitostí a poskytováním ekosystémových služeb.

Změna klimatu podtrhuje význam půdy jako mimořádně zranitelného zdroje. Funkce půdy zahrnující její stabilitu, koloběh vody v půdě, dostatečné množství živin a biotickou celistvost jsou zásadními parametry její úrodnosti. Její funkce jako úložiště uhlíku jí dává klíčovou úlohu při zmírňování změny klimatu. Řádné hospodaření s půdou musí bránit jejímu znehodnocování a erozi, stabilizovat její funkce a zohledňovat přizpůsobování se změně klimatu a zmírňování jejich dopadů.

Vzhledem k těmto úkolům byly pro EIP stanoveny dva hlavní cíle:

- Jako ukazatel **podpory produktivity a efektivnosti** odvětví zemědělství má EIP za cíl zvrátit do roku 2020 nejnovější trend snižujícího se růstu produktivity⁶.

⁶ Měřeno jako „souhrnná produktivita výrobních faktorů“.

- Jako ukazatel **udržitelnosti zemědělství** má EIP za cíl zajistit do roku 2020 uspokojivou **funkčnost půdy**⁷. Funkčnost půdy zahrnuje produkční kapacitu půdy a její klíčovou úlohu při přizpůsobování se změně klimatu a zmírňování jejích dopadů a pro stabilitu ekosystému.

Zatímco tyto hlavní cíle se týkají prvovýroby, bude se EIP také zabývat mnoha aspekty vzájemného působení, k nimž dochází v celém zásobovacím řetězci až ke spotřebiteli. Specifické cíle partnerství budou vypracovány během jeho praktického provádění a budou odrážet strategické směřování politik, na nichž spočívá.

Operativní cíle EIP zahrnují úspěšné překlenutí propasti mezi špičkovým výzkumem a špičkovými technologiemi na jedné straně a na druhé straně zúčastněnými stranami, jako jsou zemědělci, podniky, průmysl, poradenské služby a nevládní organizace. To by mělo napomoci k přeměně výsledků výzkumu ve skutečné inovace a rychlejšímu zavádění inovací do praxe, zajistit systematickou zpětnou vazbu z praxe k vědě ohledně potřeb v oblasti výzkumu, zlepšit výměnu znalostí a zvýšit informovanost o nezbytnosti společného postupu při investování do udržitelných inovací.

Partnerství usiluje o dosažení synergií tím, že podporuje výměny mezi partnery z různých politických oblastí, odvětví, iniciativ a projektů, a přispívá tak k vyšší efektivnosti stávajících politických nástrojů a doplňuje je případně novými akcemi.

4. PŘÍNOSY A PŘÍLEŽITOSTI

V současné době zajišťují odvětví zemědělství a potravinářství společně 17 milionů pracovních míst (7,6 % všech pracovních míst) a 3,5 % celkové hrubé přidané hodnoty v EU-27. EIP posílí postavení zemědělství Unie jako konkurenceschopného odvětví, jež účinně využívá zdroje, a přispěje k udržitelnějším postupům v lesním hospodářství a při využívání zemědělské půdy. Je nutno zahrnout do něj předcházející a následná odvětví, jež prvovýrobcům poskytují „ekologické“ technologie, a tato odvětví budou mít z partnerství také prospěch.

Aby zemědělci mohli plně rozvinout své možnosti, je nutno posílit jejich úlohu v zásobovacím řetězci. Změny ve spotřebitelské poptávce směrem k bezpečným, zdravým a vysoce kvalitním potravinám poukazují na stoupající význam místních trhů. Trvale se rozvíjející trh s potravinami, krmivny, vlákninými surovinami, biologickými materiály a bioenergií přináší hospodářský rozvoj, zaměstnanost a možnosti pro společenskou inovaci. Široké možnosti rozvoje nabízí využívání evropské genetické rozmanitosti. Prvovýrobcům se tak na trhu otevírají nové příležitosti a možnosti nabízet nové produkty a EIP jim pomůže, aby se jich dokázali chopit.

Bez mechanismu inovace, jako je EIP, bude zemědělství Unie čelit potížím se vzrůstající produkcí, pokud bude chtít zabránit dalšímu zhoršení výrobních kapacit a přírodních zdrojů, zejména půdy, vody a ekosystémových služeb. Studie s názvem „Ekonomika ekosystémů a biologické rozmanitosti“ uvádí, že hodnota ochrany biologické rozmanitosti před pozemskými systémy bude v roce 2050 dosahovat řádově 7 % předpokládaného HDP. Jako příklad studie odkazuje na opylování hmyzem v hodnotě 15 miliard EUR za rok. Kromě toho

⁷ Včetně zvrácení trendu ubývání humusu a vhodných zemědělských postupů na zemědělsky využívané půdě vystavené erozi.

EIP pomůže zajistit pohlcování dusíku, zmírňování emisí skleníkových plynů a snižování energetických potřeb. Lepší znalosti o výživě změní chování spotřebitele a budou přínosem pro větší rozmanitost a vyšší jakost produktů.

5. UVOLNĚNÍ POTENCIÁLU

Členské státy a zúčastněné strany opakovaně vyjádřily svůj silný zájem na podpoře inovací v zemědělství v rámci přístupu na úrovni Unie. Evropská rada na svém zasedání dne 20. června 2008 upozornila na to, že „*je zapotřebí pokračovat v inovacích, výzkumu a rozvoji zemědělské produkce, zejména posílit energetickou účinnost, růst produktivity a schopnost přizpůsobit se změně klimatu*“. K podobným závěrům dospěly organizace zemědělců a zemědělské komory a prohlášení G20 ze zasedání v Cannes zdůrazňuje prvořadou nutnost investic do zemědělského výzkumu a inovací.

Koncept a obsah EIP s názvem „Produktivita a udržitelnost zemědělství“ byl projednán s širokou řadou zúčastněných stran. Zúčastněné strany zdůraznily potřebu EIP v oblasti zemědělství a vyzdvihly nutnost překlenout propast mezi zemědělskou praxí a vědou vytvářením inteligentních sítí.

EIP bude povzbuzovat partnery na různých institucionálních a zeměpisných úrovních a v různých odvětvích ke spolupráci a k tomu, aby využily výhody nesmírných možností pro synergie. Zvláštní důraz bude kladen na využití příležitostí, které nabízejí různé oblasti politiky, zejména společná zemědělská politika (SZP), politika Unie v oblasti výzkumu a inovací, politika soudržnosti, politika v oblasti životního prostředí a změny klimatu, politika v oblasti ochrany spotřebitele a zdraví, politika týkající se vzdělávání a odborné přípravy, průmyslová politika a informační politika. Bude zajištěna úzká spolupráce a výměna získaných poznatků s ostatními evropskými inovačními partnerstvími včetně partnerství v oblasti surovin a partnerství v oblasti hospodárného využívání vody v Evropě. Partnerství v oblasti hospodárného využívání vody je propojeno s evropským inovačním partnerstvím v odvětví zemědělství, protože se týká vodní infrastruktury a rozdělování vody ve venkovských oblastech, zatímco zemědělské EIP se bude zabývat hospodařením s vodou a snižováním znečišťování na úrovni zemědělských podniků.

6. ZAVÁDĚNÍ INOVACÍ DO ZEMĚDĚLSKÉ PRAXE

EIP pokryje řadu etap: od samého jádra výzkumného procesu a šíření jeho výsledků až po vývoj produktů a postupů a jejich zahrnutí do výrobního procesu. Významnou úlohu budou plnit rovněž certifikační postupy, jež potvrdí zvýšenou přidanou hodnotu výsledků výzkumu.

Za účelem zavádění inovací do zemědělské praxe využije EIP k financování inovativních opatření řadu stávajících politik, zejména politiku rozvoje venkova v rámci SZP a politiku Unie v oblasti výzkumu a inovací. Zatímco programy rozvoje venkova se běžně uplatňují v rámci regionů programu, a to zejména na místní, regionální nebo celostátní úrovni, meziregionální a přeshraniční inovativní akce či akce na úrovni Unie musí být spolufinancovány z politiky Unie v oblasti výzkumu a inovací. Je třeba vyhledávat synergie s možnostmi, jež nabízí politika soudržnosti, a to zejména prostřednictvím regionálních inovativních strategií a programů nadnárodní a meziregionální spolupráce.

Přidaná hodnota EIP spočívá zaprvé v jeho schopnosti zaměřit stávající politiky na inovace a zadruhé v jeho povaze dynamické platformy, která spojuje zemědělce, zúčastněné strany

a výzkumné pracovníky. Provádění bude organizováno přes operativní skupiny, jež budou vystupovat jako výkonné subjekty a v nichž budou zapojeny subjekty jako zemědělci, vědečtí pracovníci, poradci, nevládní organizace a/nebo podniky. Operativní skupiny budou vznikat samy okolo jednotlivých předmětů zájmu a budou provádět projekty zaměřené na zkoušení a uplatňování inovativních postupů, procesů, produktů, služeb a technologií. Na mezinárodní úrovni a na úrovni Unie budou operativní skupiny jednat zejména prostřednictvím iniciativ zaměřených na vytváření klastrů a pilotních a demonstračních projektů. Konkrétní akce budou čerpat ze znalostní základny poskytované výzkumným a inovačním rámcem EU.

Pod záštitou sítě pro rozvoj venkova bude vytvořena síť EIP. Síť bude podněcovat činnosti na celostátní, regionální a místní úrovni a na úrovni Unie. Bude motivovat k vytváření operativních skupin a informovat o možnostech, jež poskytují politiky Unie. Operativní skupiny musí zpětně podávat síti zpět zprávy o svých projektech. Síť tak bude působit jako zprostředkovatel při zlepšování komunikace a spolupráce mezi vědou a praxí. Bude pomáhat při sdílení zkušeností, a to i při nezdarech, získaných poznatků a osvědčených postupů. Síť bude navíc pracovat s mechanismem systematické zpětné vazby, který umožní zavést do programu výzkumu potřeby praxe.

Úspěšné provádění EIP bude záviset na poskytování a předávání příslušných znalostí od široké škály oborů, jež jsou součástí evropského výzkumného společenství. Značný objem podkladů pro diskusi a vypracování konzistentních a relevantních tematických směrů se očekává od iniciativ společného plánování, Stálého výboru pro zemědělský výzkum, projektů ERA-NET⁸ a evropských technologických platform. Tyto iniciativy budou zdrojem námětů pro debatu o možných opatřeních v oblasti inovací a pro diskuse o získaných zkušenostech. Mohou podněcovat sestavení operativních skupin za účelem zvýšení počtu inovativních akcí. Síť EIP bude přispívat k lepšímu propojení těchto iniciativ. Řádné provádění bude zajištěno návazným monitorováním a hodnocením.

7. STRUKTURA SPRÁVY A ŘÍZENÍ

Strategické poradenství a vedení prostřednictvím strategického prováděcího plánu, v němž budou vymezeny prioritní oblasti činnosti a uvedena doporučení, jak dosáhnout cílů EIP, bude zajišťovat řídicí výbor na vysoké úrovni, jenž bude početně omezený a bude se skládat ze zástupců členských států a zúčastněných stran jak ze strany dodávky, tak poptávky, a jmenovaných za svou osobu.

Na základě zkušeností s pilotním EIP „Aktivní a zdravé stárnutí“ bude práce řídicího výboru probíhat za plné účasti členských států a zúčastněných stran na konkrétních činnostech a přezkumu zemědělského EIP. To bude rovněž úkolem specializovaných skupin a tematických seminářů, které budou zřízeny v rámci sítě.

EIP bude záviset na stávajících politikách Unie. Financování, provádění a stanovení priorit jednotlivých opatření bude založeno na mechanismech, které jsou součástí těchto politik. Politika rozvoje venkova požaduje po členských státech, aby určily kvantifikované milníky (také u inovací), které vyjadřují cíle strategie Evropa 2020. Politika EU v oblasti výzkumu a inovací bude podporovat projekty, které jsou v souladu se strategickými směry a mechanismy rozhodování finančního rámce „Horizont 2020“. Síť EIP bude používat stávající mechanismy

⁸ Projekty ERA-NET podporují spolupráci a koordinaci výzkumných činností na celostátní a regionální úrovni.

pro vzájemnou spolupráci a podávání hlášení členskými státy a řídicím orgánům rozvoje venkova včetně Výboru pro rozvoj venkova a monitorovacím výborům.

8. OBLASTI INOVATIVNÍCH OPATŘENÍ

V souladu se zkušenostmi nabytými u pilotního EIP by měl obsah a vymezení priorit sledovaných EIP vzniknout otevřeným způsobem a měl by odrážet potřebu různých řešení. Zavedení nových technologií, metod a postupů do zemědělské praxe a vytvoření prostoru pro praktické otázky a vedení vyžaduje přístup zdola nahoru ve spojení s účinnou spoluprací v síti. V souladu se závěry OECD⁹ se EIP nebude spoléhat na jediný inovační model. Dále je zohledněna skutečnost, že inovace mohou být technologické či netechnologické nebo společenské povahy a mohou být založeny na nových nebo tradičních postupech.

Na základě příspěvků a výměn názorů zúčastněných stran a výzkumných pracovníků bylo pro výzkum a inovace vybráno několik orientační prioritních oblastí. Seznam uvedený níže nepředjímá obsah inovačních opatření v praxi. Provádění EIP jej může doplnit.

- **Zvýšení zemědělské produktivity a výstupů a účinnější využívání zdrojů**

Cílem této oblasti inovačních opatření je zvýšit zemědělskou produkci a zároveň zajistit účinné a udržitelné využívání zdrojů. Výrobní systémy založené na nízkých vstupech by se zaměřily na udržitelné používání živných látek (včetně fosforu a dusíku) a pesticidů, optimalizované používání energií, vody a genetických zdrojů a na menší závislost na vnějších vstupech. Pokroku je nutno dosáhnout v oblasti integrované ochrany rostlin, biologické kontroly chorob rostlin a škůdců, lepšího používání prostředků na ochranu rostlin a snížení emisí skleníkových plynů z živočišné výroby a půdy. Řešení v oblasti recyklace a omezení ztrát vznikajících po sklizni sníží tlak na přírodní zdroje. Je třeba prozkoumat potenciál ekologických technologií, jako jsou IKT, přesné zemědělství a systémy včasného varování před škůdci.

- **Inovace na podporu biohospodářství**

Inovativní řešení by měla být přizpůsobena jak celému zásobovacímu řetězci, tak rozvíjejícímu se biohospodářství. Je třeba hledat řešení pro biorafinerie, recyklaci a inteligentní využívání biomasy z rostlin, lesního odpadu a zbytků potravin, která by zhodnotila její kaskádový potenciál, aniž by docházelo ke snižování organických látek v půdě. Zvážit je rovněž možné nahrazení produkce primárních bílkovin řasami nebo biofermentací. K dosažení vyšších výstupů, snížení emisí a/nebo lepší odolnosti vůči chorobám a vyšší jakosti konečných produktů (např. lepších výživných profilů) by mohly být přezkoumány možnosti šlechtění zvířat a rostlin.

- **Biologická rozmanitost, ekosystémové služby a funkčnost půdy**

Inovace, jež zlepšují udržitelné zemědělské hospodaření a postupy v lesním hospodářství, jsou prospěšné také pro ekosystémové služby a funkčnost půdy. Zvláštní důraz by měl být kladen na integrované zemědělskoekologické systémy,

⁹ OECD a Eurostat (2005), manuál Oslo: Pokyny pro shromažďování a interpretaci inovačních dat (Guidelines for Collecting and Interpreting Data), Paříž.

včetně zlepšení biologické rozmanitosti půdy, pohlcování uhlíku, zadržování vody, ekosystémové stability a odolnosti a funkce opylování. Řešení by se mohla zaměřit na lepší hospodaření s půdou (jako je např. mělká orba nebo udržování ekologické infrastruktury), integrované územní plánování, nové zemědělsko-lesní systémy a také na metody zachování přírodních ekosystémů. Další oblasti by zahrnovaly optimalizaci využívání genetických zdrojů, organické systémy a systémy s nízkými vstupy, rostoucí genetickou rozmanitost v zemědělství, rozvoj biologické obnovy znečištěné půdy a inovativní strategie přizpůsobení se změně klimatu.

- **Inovativní produkty a služby pro integrovaný zásobovací řetězec**

Cílem je vyvinout a rozšířit inovativní produkty, prostředky a služby a současně vytvořit transparentní a udržitelný zásobovací řetězec. Pozornost by se soustředila na dokonalejší informační systémy a nástroje řízení rizik, jež budou odrážet vlastnosti produktů a výrobních procesů, jako je referenční srovnávání, standardy udržitelnosti, sledování spotřeby, analýzy životního cyklu (se zaměřením na nakládání s odpadem) a certifikační systémy. Řešení by mohla zahrnovat inovace v oblasti řízení pro zemědělce, které by posílily jejich postavení v dodavatelském řetězci např. pomocí seskupení producentů nebo krátkých potravinových řetězců. Nové diagnostické nástroje by pomáhaly sledovat environmentální a sociální výkonnost zemědělských podniků. K řešení by přispělo i důsledné využívání rozmanitosti naší genetické základny pro vytváření nových a udržitelnějších možností a institucionálních inovací (např. trhů s uhlíkem). Na rezidua (např. pesticidů) v potravinách by se mohly zaměřit účinné monitorovací systémy.

- **Kvalita a bezpečnost potravin a zdravý životní styl**

Rozhodování spotřebitelů založené na dobré informovanosti má zásadní význam pro směřování podnětů celému zásobovacímu řetězci. Oblasti činnosti by se týkaly kvality a bezpečnosti potravin, bylo by například možné vypracovat nové programy zajištění kvality potravin a programů veterinární péče o hospodářská zvířata. Prozkoumat by bylo možné bioplánování a potenciál léčivých rostlin jako zdroje surovin. Dalšími oblastmi by mohly být přírodní ošetřování zvířat a rostlin a nové metody analýzy biologických kvalit potravin. Ke zlepšení veřejného zdraví by mohly přispět nástroje pro změnu spotřebitelských návyků a odpovídající vzdělávací, informační a učební nástroje, spolu se zdravými složkami v produktech (např. mlékem nebo olejem s omega-3 mastnými kyselinami) získanými dalším vývojem výživných látek nebo šlechtěním zvířat. Úloha spotřebitelů při snižování ztrát vznikajících po sklizni by se mohla řešit pomocí inteligentních systémů balení a také pomocí osvěty a informování.

9. DALŠÍ KROKY

Vzhledem k potřebě posunout vývojová schémata směrem k udržitelnému růstu v zemědělství je třeba s těmito činnostmi začít co nejdříve. Smyslem tohoto sdělení je zahájit diskusi s členskými státy, Evropským parlamentem a zúčastněnými stranami o strategických cílech a struktuře evropského inovačního partnerství v oblasti zemědělství.

S ohledem na stanovisko Evropského parlamentu a Rady k tomuto sdělení bude vypracován strategický prováděcí plán. Jako přípravný krok bude použita technická pomoc v rámci

politiky rozvoje venkova k vybudování sítě. Pro počáteční informování subjektů a zúčastněných stran o možnostech v oblasti inovativních činností je nezbytné včasné vytvoření sítě EIP. Usnadní se tak přeměna priorit na konkrétní inovativní opatření v praxi.